

OPEN BRIEF

Het grootschalig instrumentarium **Einstein telescope** zou in de ondergrond van het grensgebied van Limburg moeten komen. Over dit initiatief en de verdere gevolgen leest u:

Geachte bestuurder, geachte lezer,

Tweehonderd jaar is een oogwenk op de schaal van de evolutie. Vóór die termijn was niet of nauwelijks sprake van het exploiteren van de ondergronden van onze planeet. Dat exploiteren kan doorheen *drie delen*, of kernpunten, worden uitgelegd.

In het kort: Elk nieuw ondergronds project is de uitbreiding van het *derde deel* in het modernistische menselijke project van geofysische planeetdegradatie, te weten ondergrondse ruimtebezetting. De hier aangekaarte bedenkingen kunnen binnen huidige opvattingen en praktijken echter onwennig klinken. Ondergrondse ondernemingen als deze kennen een korte functionele gebruiksperiode en worden dan verlaten achtergelaten. Een periode is als 'kort' te kwalificeren als een langere tijdschaal evidentier is. Op termijn bepaalt de optelling van overleefd geraakte objecten de werkelijkheid van dat later. Zij zijn uit de tijd geraakt, maar voor eeuwig blijvend. Dit speelt in de geologie van de aardkorst. De aardkorst wordt op deze wijze op kunstmatige wijze uit haar bestendiger evolutionaire status gehaald. Het gaat niet alleen om wetenschappelijke projecten, maar meer nog om utilitair-infrastructurele of militaire initiatieven (noem ondergrondse kernproeven), afvalopslagen, nu al niet meer te tellen doorboringen en uitgravingen van allerlei aard maar steevast met een tijdelijk doel op de langere tijdschaal bezien (denk aan waterwinningen, geothermie etc.). Voor een nieuw of uitgewerkt doel boort of graaft men gewoon ernaast of elders. In het hier bedoelde licht van geologische coherentie is elk te bedenken doel ondergeschikt, want slechts van belang voor de korte tijd. Het beeld dringt zich op van een bolronde gatenkaas, nu op planeetschaal. De planetaire bodem heeft geen status. Dat komt tot bewustzijn als het definitief te laat is.

Ter sprake kwam alvast het *derde deel*. Onder het *eerste deel* kunnen de extracties naar grondstoffen gerekend worden. Niet alleen zijn de uit de planeet op te halen stoffen eenmalig, de bijkomende geofysische schaden zijn voor eeuwig blijvend. Binnen evolutionair begrip: eenmalige stoffen worden uit een eenmalige context gehaald. [Het *eerste deel* vormt de bepalende factor voor de realisatie van nagenoeg alle producten en productiemiddelen ten behoeve van het modernisme, waaronder die voor de voortgezette planeetontginning].

Onder het *tweede deel* vallen de rechtstreekse voortvloeijsels uit het eerste deel. Het zijn de residustoffen welke uit bovengrondse bewerkingen van grondstoffen in de geologie infiltreren en daar vervuiling, decompositie en geologische samenstellingsveranderingen bewerkstelligen. Ook hier geldt, voor eeuwig blijvend. Gerekend met het ambitieniveau van het modernisme spreken we niet alleen meer over bodem onder land (29%), maar ongetwijfeld ook over het volgende doel: de bodem van oceanen en daar onder (71%).

Naast onverschilligheid spelen een aantal andere factoren een rol. Er wordt niet voor een langere termijn gedacht. Na de duur van één menselijke generatie houdt het in de beleving en de verbeeldingskracht allemaal op. Er bestaan ook geen regulerende instituties, laat staan met wereldwijde dekking en handhaving. Wildgroei heeft vrij spel. Voor een goed beeld omtrent het bovenstaande is het van belang te beseffen dat het ingrijpen op de planetaire ondergronden een recent verschijnsel is en snel uitbreidt. We staan pas aan het begin. Planetaire degeneratie lijkt het voorland, waarmee met name toekomstige bewoners op de planeetoppervlakte het te doen hebben.

J.W. Snijders, april 2026